

PERNELYG PASAULYJE: AR INTERNETAS MIRÉ?

HITO STEYERL

Ar internetas mirė?¹ Klausimas nėra metaforiškas. Jis visiškai nesuponuoja, kad esą internetas tapo neveiksnus, bevertis ar nebemadingas. Čia kalbama apie tai, kas nutiko internetui po to, kai jis liovėsi būti galimybė. Šiuo pažodiniu klausimu norima sužinoti, ar jis miręs, o jei taip, tuomet, kaip jis mirė ir kas jį nužudė.

Tačiau kaip kas nors gali sau leisti manyti, jog internetas liovėsi egzistavęs? Jis šiandien galingas kaip niekad. Pasaulyje dar niekuomet nebuvo tiek daug žmonių, kuriems internetas yra ne tik įkvėpimo šaltinis, bet ir absoliutus jų vaizduotės, dėmesio ir produktyvumo valdovas. Dar niekad iki šiol žmonės nebuvo tokie priklausomi, integruoti, sekami ir išnaudojami interneto. Jis atrodo neįveikiamas, pribloškiantis, neturintis jokios konkurencijos. Internetas, ko gero, visiškai nėra miręs. Jis greičiau beatodairiškai išsikerojęs. Arba dar tiksliau, jis yra visur!

Čia turima omenyje erdvės dimensija, tačiau ne tradicine prasme. Internetas nėra visur. Net jei šiandien tinklai plečiasi kone eksponentiškai, daugelis žmonių neturi interneto prieigos arba juo visiškai nesinaudoja. Nepaisant to, jis vis tik plečiasi kita kryptimi — neprisijungusio pasaulio link. Tačiau kaip tai įmanoma?

Pamenate 1989 m. sukilimą Rumunijoje, kuomet protestuotojai okupavo TV studijas ir sukėlė istorinį perversmą? Tai buvo momentas, kuomet vaizdų funkcija pasikeitė.² Transliacijos iš okupuotų TV studijų tapo nebe įrašais ir dokumentais, o aktyviais įvykių katalizatoriais.³ Nuo tada tapo aišku, kad vaizdai nėra vien tik objektyvios ar subjektyvios egzistuojančių sąlygų reprezentacijos, ar tiesiog išdavikiški reginiai. Tai greičiau per įvairias medias⁴ migruojantys energijos ir materijos mazgai, kurie formuoja ir paveikia žmones, peizažus, politiką ir socialines sistemas. Jie įgavo keistai slėpiningas dauginimosi, transformavimo ir aktyvavimo savybes. Apie 1989 m. televizijos vaizdai žengė iš ekranų lauk — tiesiai į realybę.⁵

Ši evoliucija dar labiau pagreitėjo, kai vaizdų cirkuliacijos grandinėmis tapusius TV tinklus ėmė papildyti interneto infrastruktūra.⁶ Vaizdų perkėlimo į realybę taškų skaičius staiga neregėtai išaugo.

Dabar ekranai yra išplitę visur, ką jau kalbėti apie pačius vaizdus, kopijuojamus ir platinamus vos vienu piršto krustelėjimu.

Duomenys, garsai ir vaizdai dabar reguliariai palikinėja ekranus ir įgauna kitokį medžiaginį būvį.⁷ Jie išeina už duomenų kanalų ribų ir apsireiškia materialiai. Jų inkarnacijos yra riaušės, produktai, žybsintys objektyvai, dangoraižiai bei pikseliuoti tankai. Vaizdai tapo belaidžiai ir palaidi, jie ėmė telktis erdvėse už ekrano ribų. Transformuodami erdves į scenas, o realybę į nekilnojamąjį turta, jie ėmė įsiveržinėti į miestus. Jie materializuojasi šiukšlynų, karinių invazijų ir nepavykusių plastinių operacijų pavidalais. Jie plinta tinklais ir už jų, jie susitraukinėja ir plečiasi, stringa ir klumpa, varžosi, žemina, pritrenkia ir perša save.

Tiesiog apsidairykite: dirbtinės salos replikuoja genetiškai modifikuotus augalus. Stomatologijos kabinetai atrodo lyg automobilių reklamų filmavimo aikštelės.

Dabar vienodai maskuojasi ir retušuoti skruostikauliai, ir ištisi miestai, apsimetantys esą CAD kompiuterinio dizaino programos vadovais „YouTube“ filmukuose. Elektroniniais laiškais persiųsti kūriniai atsiduria pažangiausia programine įranga suprojektuotų bankų vestibuluose. Gigantiški skaitmeninės debesijos saugojimo įrenginiai styro lyg dangoraižiai dykrose. Tačiau besimaterializuodami vaizdai tuo pačiu ir keičiasi. Jie turi būti išversti, persukti, apdaužyti ir perkonfigūruoti. Įsisukdami į materialų pasaulį jie keičia pavidalus ir aplinkas. Nagų lakavimo vaizdo klipas tampa „Instagram“ tinklo sensacija. Duomenys įkeliami nesuvokiamais tempais. Animuotas GIF failas materializuojasi oro uoste tranzito vartų pavidalu. Kai kur atrodo, jog ištisa NSA sistemų architektūra buvo sukonstruota ją pirma išvertus su „Google Translate“, sukuriant mašinų aikštelės su pusiau skaidriais veidrodžiais [one-way mirror], atgręžtais į pastato vidų. Ekraną palikę vaizdai sudarkomi, fragmentuojami, įtraukiami ir permaišomi. Jie nepasiekia savo tikslų, jų paskirtis būna suprasta klaidingai, o formos ir spalvos iškraipomos. Jie atlieka savo mizanscenas, atsiplešia nuo realybės ir nunyra atgal į ekranus.

Grace Jones nespaltotas videoklipas „Korporacinis kanibalas“ (*Corporate Cannibal*, 2008), kurį Stevenas Shaviro apibūdino kaip vieną geriausių post-kinematografijos pavyzdžių, yra tipiškas atvejis.⁸ Šiandien viskam abejingas posthumanistinio Jones subjekto takumas ir moduliaciškumas tapo asketizmo infrastruktūros pagrindu. Galiu prisiekti, jog Berlyno autobusų tvarkaraščiai paklūsta būtent šiam modeliui — jie nuolat tampo ir spaudžia erdvę, laiką ir žmonių kantrybę. Kino nuolaužos materializuojasi investicijų griuvėsių arba Informacijos valdymo centrų pavidalais.⁹ Tačiau jei kinas su sprogimu įsiveržė į pasaulį, kad taptų beveik tikras, tuomet pirmiausia turime pripažinti patį šio sprogo faktą... ir tai, kad pats kinas šio sprogo, ko gero, neatlaikė.

Post-kinas

Jau kurį laiką daugeliui atrodo, jog kinas nebeturi gyvybės ženklų. Šiandien kinas pirmiausia atlieka stimulianto vaidmenį perkant naujus televizorius, namų kino projektorius bei „iPad“ planšetes su retinos ekranais. Jis jau seniausiai tapo giminingų produktų pardavimo platforma — štai steriliuose multipleksuose rodomos pilnametražės ateities „PlayStation“ žaidimų versijos. Jis tapo treniravimosi įrankiu tam, ką Thomas Elsaesseris pavadino kariniu-industriniu-pramogų kompleksu.

Kiekvienas turi savą kino mirties aplinkybių versiją, tačiau aš asmeniškai tikiu, jog jį pataikė skeveldra, kuomet apie 1993 m. Bosnijos karo metu buvo susprogdintas Jajoės miestelio kino teatras. Tai buvo toji pati vieta, kurioje Antrojo pasaulinio karo metu Nacionalinė antifašistinė Jugoslavijos išlaisvinimo taryba (NAJIT) įkūrė

Jugoslavijos Federacinę Respubliką. Esu tikra, jog kinas buvo sužeistas taip pat ir kitose vietose bei laikmečiuose. Jis buvo pašautas, pakartas, numarintas ir pagrobtas Libane ir Alžyre, Čėčėnijoje ir Kongo Demokratinėje Respublikoje, o taip pat ir daugelio kitų šaltojo karo konfliktų metu. Jis negalėjo tiesiog atsitraukti ir tapti nebesiekiamas, kaip kad Jalalo Toufico nuomone nutiko meno kūriniams po „pereinamosios katastrofos“.¹⁰ Kinas yra žuvęs, arba bent jau nuolatinės komos būsenoje.

Tačiau grįžkime prie klausimo, nuo kurio pradėjome. Pastaruosius keletą metų daugelis — faktiškai, visi — pastebėjo, jog ir internetas jaučiasi kažkaip keistai. Akivaizdu, jog jis tapo pilnai stebimas, monopolizuotas ir išvalytas sveiko proto, autorinių teisių, kontrolės ir konformizmo dėka. Jo gyvastingumas nesiskiria nuo pojūčio, apėmusio lankantis dešimtojo dešimtmečio kino multiplekse, rodančiame pirmąjį „Žvaigždžių karų“ epizodą. Ar internetą mirtinai sužeidė snajperis Sirijoje, ar bepilotis lėktuvas Pakistane, ar ašarinių dujų granata Turkijoje? Ar jis guli pašauta galva Port Saido ligoninėje? Gal jis nusižudė iššokęs pro Informacijos valdymo centro langą? Tačiau tokiose struktūrose nėra langų. Sienų taip pat nėra. Internetas nėra miręs. Jis yra visur nemirėlio pavidalu.

Esu „Minecraft Redstone“ kompiuteris

Tad ką reiškia mintis, jog internetas tapo „neprisijungęs“? Jis kirto ekrano paviršių, išniro iš monitorių kompleksų, transcendavo tinklus ir kabelius, kad taptų inertiškas ir tuo pačiu neišvengiamas. Mes net galime visiškai atsisakyti visų interneto prieigų ir liautis būti jo vartotojais — net jei būtume visiškai atsijungę, tai anaiptol nereikštų, jog taptume laisvi nuo interneto. Internetas išlieka aktyvus už tinklo ribų kitais — gyvenimo stiliaus, stebėjimo, produkcijos ir organizavimo režimais. Tai maksimalaus neperregimumo, suporuoto su intensyviu vujarizmu, forma.

Įsivaizduokite internetą, kuriame daiktai nuolat vienas kitą „laikina“, tuo dar labiau įtvirtindami kvazi-monopolijų valdžią. Įsivaizduokite privatizuotos žinijos pasaulį, kuriame patruliuoja jį saugančios reitingavimo agentūros. Pasaulį, kuriame maksimali kontrolė sukergta su intensyviu konformizmu, kuriame išmanieji automobiliai važinėja apsipirkinėti, kol j juos nepataiko „Hellfire“ raketa. Įvykdžius nelegalų parsisiuntimą, policija beldžiasi į jūsų duris, nes jus „identifikavo“ „YouTube“ arba CCTV kameros. Jums gresia kalėjimas už viešai finansuojamos žinijos sklaidą? O gal jie prašys padėti atsikratyti „Twitter“ tinklu, kad būtų susidorota su sukilėliais? Tiesiog paspauskite jiems rankas ir pakvieskite į vidų. Jie yra šiandienos interneto 4D versija.

Už savo ribų pasklidusio interneto būvį reiktų vadinti ne sąsaja, o aplinka [*environment*]. Į tinklinę medžiagą įsipina tiek senesnės medijos, tiek įvaizdinti žmonės, struktūros bei vaizdai-objektai. Įtinklintoji erdvė pati yra medija, jei leisime sau taip vadinti tą medijuoto „pasile-

idimo“ būseną. Tai gyvybės (ir mirties) forma, kurioje tarpsta, asimiliuojasi ir archyvuojasi visos ankstesnės medijų formos. Šioje tokios medijos erdvėje skirtingiems kūnams ir terpėms priklausantys vaizdai bei garsai persilieja, kaskart įgaudami vis daugiau gedimo ir pažeidimo žymių. Be to, iš ekranų migruoja ne vien forma, bet ir funkcija.¹¹ Kompiuterija ir tinkliniai sąryšiai prasiskverbia į materiją ir paverčia ją žaliava algoritmizuotoms prognozėms, arba potencialiais naujų tinklų elementais. Lygiai taip pat, kaip „Minecraft Redstone“ kompiuteriai¹² naudoja virtualiuosius mineralus kalkuliavimo operacijoms, taip ir gyva bei negyva materija yra vis labiau integruojama į debesijos kalkuliacijas, dėl ko pasaulis po truputį virsta daugiasluoksne motinine plokšte.¹³

Tačiau ši erdvė tuo pačiu yra ir takumo, dunksančių lietaus debesų ir nestabilaus klimato erdvė. Tai nebekontroliuojamo kompleksškumo ir keistų, lyg vijurkai įsisukusių grįžtamojo ryšio kilpų sritis. Už šios būsenos atsiradimą ir valdymą žmonės atsakingi tik iš dalies, nes ji abejinga viskam, išskyrus judesį, energiją, ritmą ir komplikacijas. Tai erdvė senovės roninams [*rōnin*], nuo valdovų nepriklausantiems, laisvai uždarbiaujantiems samurajams, taikliai pramintiems „bangų žmonėmis“ — tai pamėkliškame atvaizdų pasaulyje plūduriuojantys lakštūnai, tamsiojo tinklo vandenyne išsibarčiusių muilo žemių internai. Manėme, jog čia kanalizacijos problema, tad kaip gi šis cunamis sugebėjo prasmukti į mano kriauklę? Kaip gi algoritmas gali būti atsakingas už šito ryžių lauko nusausinimą? Kiek darbininkų desperatiškai ropščiasi į tolumoje grėsmingai kybantį debesį bandydami išspausti iš jo syvų pragyvenimui, kiek jų eina apgraibomis pro rūką, kuris bet kurią akimirką gali transformotis į lankytojus įtraukiančią meno instaliaciją arba į ašarinėse dujose paskendusią demonstraciją?

Postprodukcija

Tačiau jei atvaizdai ėmė trykšti lauk iš ekranų ir brautis į subjektų ir objektų materialumą, tuomet itin svarbi ir mažai aptarta viso to pasekmė yra tai, jog realybė dabar sudaryta faktiškai vien tik iš atvaizdų. Arba kitaip — ji sudaryta iš daiktų, konsteliacijų ir procesų, kurie kažkada buvo atvaizdai. Tai reiškia, jog mes negalime suprasti realybės, jei nesuprasime kino, fotografijos, trimačio modeliavimo, animacijos bei kitų judančio ir statiško vaizdo formatų. Pasaulis prisodrintas buvusių atvaizdų skeveldrų — atvaizdų, kurie tuo pačiu yra retušuoti, „sufotošopinti“, sulopyti iš šlamšto ir atliekų. Pati realybė yra postprodukcijos ir režisūros rezultatas, kur kiekvienas afektas paverstas programiškai apdorotu efektu. Vietoje to, kad būtų priešingose neperžengiamos bedugnės pusėse, atvaizdas ir pasaulis daugeliu atvejų yra tiesiog skirtingos vienas kito versijos.¹⁴ Nors jie ir nėra vienas kito atitikmenys, bet jų santykis nusakomas stoka, perviršiu ir nevienodumu apskritai. Tuo tarpu tarp jų žiojėjantis plyšys skatina spekuliacijas ir kelia didelį nerimą.

Tokiomis sąlygomis produkcija tampa postproduk-

cija, o tai reiškia, jog pasaulį dabar galima ne tik suprasti, bet ir keisti jo paties įrankiais. Tokiais postprodukcijos įrankiais, kaip redagavimas, spalvų korekcija, filtravimas, iškirpimas ir t.t. nesiekama tiesiog reprezentuoti. Jie tapo kūrimo priemonėmis, tačiau jais kuriami ne tik atvaizdai, bet ir pats už jų esantis pasaulis. Viena iš galimų priešasčių yra tai, kad išplitus įvairiausioms skaitmeninės vaizdinijos formoms, staiga tapo prieinama pernelyg didelė pasaulio dalis. Žemėlapis, pasak žymiosios Borgeso apysakos, savo dydžiu ėmė ne tik prilygti pačiam pasauliui, bet ir gerokai jį viršijo.¹⁵ Pasaulį dengiantys begaliniai atvaizdų klodai — visai kaip aerofotografijoje — nukloja pasaulį painiomis sluoksnių šūsnimis. Žemėlapis išsiveržia į vis labiau besifragmentuojančią materijos teritoriją ir persipina su ja: štai kartą „Google Maps“ kartografija vos ne tapo karinio konflikto priešastimi.¹⁶

Jei Borgesas manė, kad žemėlapis gali ilgainiui išnykti, Baudrillard'as buvo įsitikinęs, jog yra priešingai — irsta būtent realybė.¹⁷ Tiesą sakant, *abu* pasauliai dauginasi ir klaidina vienas kitą ir tai išryškėja būtent mobiliuojuose įrangoje bei perėjimuose tarp skirtingų atvaizdavimo versijų. Žemėlapio ir teritorijos persiklojimas braukiant planšetės ekrano paviršiumi gimdo tiek teminius parkus, tiek apartheido architektūrą. Atvaizdų klodai sugula lyg geologinių nuosėdų sluoksniai kol SWAT komandos patruliuoja aplink „Amazon“ pirkėjų krepšelius. Reikalas tas, kad niekas negali su tuo susidoroti. Visa ši išplitusi ir varginanti betvarkė turi būti tvarkoma realiu laiku — ją reikia filtruoti, skenuoti, rūšiuoti, perrinkinėti ir dėlioti į daugybę „Wikipedia“ versijų, į daugybę sluoksniuotų, libidinių, logistinių, išsišakojančių geografijų.

Tokiu būdu atvaizdų produkcijai suteikiamas naujas vaidmuo, ko pasekmes jaučia visi, kas su ja susiję. Tie, kas dirba su atvaizdais, neišvengiamai sąveikauja tiesiogiai su iš atvaizdų sudarytu pasauliu ir toji sąveika vyksta kur kas greičiau, nei buvo įmanoma anksčiau. Tačiau produkcija tuo pačiu tapo persipynusi su cirkuliacija taip, kad jas jau sunku atskirti. Gamykla/studija/tumblr susilieja su internetiniu apsipirkinėjimu, oligarchų kolekcijomis, nekilnojamojo turto „brandingu“ ir sekimo architektūra. Šiandieninė darbo vieta gali pasirodyti besanti tiesiog suktas algoritmas, kuriam paklūsta jūsų kietasis diskas, jūsų akys ir jūsų svajos. Ir galbūt jau rytoj aptiksite save šuoliuojantį pakeliui tiesiai į beprotybę.

Internetui prasiveržus į naują dimensiją, atvaizdų produkcija nebepaklūsta specializuotų sričių apribojimams. Šiandien beveik visi yra menininkai. Mes peršame idėjas [*pitching*], viliojame konfidencialius duomenis [*phishing*], teršiamo eterį [*spamming*], „laikiname“ viską iš eilės [*chain-liking*], arba teisuoliškai komentuojame [*mansplaining*]. Mes „tvičiname“ [*twitching* — 1. įžeidžiančių žinučių skelbimas „Twitter“ tinkle; 2. kompiuterinių žaidimų stebėjimas ir komentavimas www.twitch.com tinkle, – vert. pastaba], „tvytiname“ [*tweeting* — žinučių skelbimas „Twitter“ tinkle, – vert. pastaba],

„tostiname“ [*toasting* — bereikalingas to paties turinio (paprastai atvaizdų) skelbimas socialiniuose tinkluose, – vert. pastaba] lyg visa tai būtų kažkokia solo-reliacinio meno forma, apkvaitusi nuo dvigubo procesoriaus ir pastoviu tarifu išsiperkamo išmaniojo telefono galiu.

Atvaizdų cirkuliacija šiandien funkcionuoja teleportuodama pikselius į orbitą bei dalindamasi ekscentrišku, neo-tribalistiniu ir daugiausia amerikietišku (t.y., į JAV orientuotu) turiniu. Nejmanomi objektai, kačių-žymybių GIF'ai ir dar nematytų anonimiskų atvaizdų kratinyse dauginasi ir sklinda „WiFi“ signalais kiaurai žmonių kūnus. Galbūt visa tai būtų galima suvokti kaip kažkokią naują ir gyvybiškai svarbią liaudies meno formą, bet tik su sąlyga, jog kruopščiai permąstysime „liaudies“ bei „meno“ sąvokas. Tiek nauja pasakojimo „emodžiais“ [*emojis* — emocijas simbolizuojantys grafiniai simboliai, naudojami internetinių pokalbių sąsajose] forma, tiek „twtiteriu“ siuntinėjami grasinimai išprieivartauti kuria ir griaua bendruomenes, kurias vienija nebent dėmesio trūkumo sindromas.

Cirkuliacionizmas

Tačiau visa tai nėra taip jau nauja, kaip atrodo iš pirmo žvilgsnio. Tai, ką sovietinis avangardinis menas XX a. vadino produktyvizmu (reikalavimas, jog menas būtų produkcijos ir fabriko dispozicijoje), šiandien turi savo pakaitalą — cirkuliacionizmą.

Cirkuliacionizmui rūpi ne atvaizdo kūrimo menas, o atvaizdo postprodukcija, paskelbimas ir akseleravimas. Svarbiausiais dalykais tampa viešieji atvaizdų ryšiai socialiniuose tinkluose, reklama, susvetimėjimas bei maksimaliai meili beprasmybė.

Tačiau ar pamenate, kaip NEP'o laikais produktyvistai Majakovskis ir Rodčenko kūrė saldumynus reklamuojančius plakatus?

Palaukite, kuo čia dėti į prekių fetišizmą energingai įsitraukę komunistai?¹⁸ Svarbiausia yra tai, jog iš naujo permąstytas cirkuliacionizmas gali būti pajėgus sukelti trumpąjį jungimą esamuose tinkluose, apeiti ir išvengti korporatyvinių draugysčių bei techninės įrangos monopolijų. Atskleisdamas valstybinio lygio skopofiliją, visuotinį paklusimą kapitalui ir visuotinį stebėjimą, jis gali tapti sistemos registravimo arba permontavimo menu. Be abejo, viskas gali baigtis ne ką geriau, nei jo pirm-takui, tapusiam stalinistinio produktyvumo, greitėjimo bei herojiško išsekimo kulto šaukliu. Pripažinkime, kad istorinis produktyvizmas buvo visiškai neefektyvus, jį jau pačioje judėjimo pradžioje sutriuškino didžiulis biurokratinis sekimo/darbo aparatas. Tad visiškai tikėtina, jog vietoje cirkuliacijos restruktūravimo cirkuliacionizmas tiesiog taps interneto ornamentu, vis labiau panašėjančiu į prekybos centrą su paties Josifo Stalino vadovaujamos „Starbucks“ franšizėmis.

Ar cirkuliacionizmas paveiks realybės techninę ir programinę įrangą? Ar jis pakeis jos afektus, paskatas ir procesus?

Turint omenyje, jog produktyvizmas darbo kulto pa-
laikomoje diktatūroje paliko nedaug žymių, ar galime tikė-
tis, jog cirkuliacionizmas pakeis sąlygas, kuriomis mūsų
akių obuoliai, nemiga ir ekspozicija tampa algoritminio
fabriko dalimis? Ar cirkuliacionizmo stachanoviečiai dir-
ba Bangladešo fermas primenančiomis sąlygomis,¹⁹ o gal
jie kasa virtualų auksą Kinijos darbo kolonijose²⁰, prakti-
kuodami korporatyvinį paklusnumą prie skaitmeninių
konvejerių linijų?

Atviras kodas

Tačiau čia yra svarbiausia interneto teleportavimosi
į materialų pasaulį pasekmė.²¹ Jei atvaizdais galima dalin-
tis ir paleisti juos į apyvertą, tuomet kodėl to negalima
daryti su viskuo apskritai? Jei duomenys juda ekranu-
ose, vadinasi lygiai taip pat gali judėti jų materialios inkar-
nacijos parduotuvių vitrinose bei kitose laikmenose. Jei
įmanoma išsisukti nuo autorinių teisių ir jas kvestionuoti,
tuomet kodėl to paties nepadarius su privačia nuosavy-
be? Kodėl nepaskelbus teisėtu naudojimąsi erdvėmis,
parkais ir plaukimo baseiniais?²² Kodėl atviro kodo priei-
ga galioja JSTOR bazei, bet ne MIT ar galų gale bet kuriai
kitai mokyklai, ligoninei ar universitetui? Kodėl duomenų
debesijos iškrovos neįgauna prekybos centrų šturmo
pavidalo?²³ Kodėl nėra atviro kodo šaltinių vandeniui, en-
ergijai ir Dom Pérignon šampanui?

Jei cirkuliacionizmas ką nors reiškia, jis turi persike-
lti į neprisijungusį materialiosios distribucijos pasaulį,
kuriame 3D formatu vyksta dalybos ištekliais, muzika,
žeme ir įkvėpimu. Kodėl neatitolus nuo nemirėliško inter-
neto tam, kad sukurtume dar kelias jo versijas?

×

Šis tekstas jus pasiekė po beveik dvejus metus
trukusio įvairių jo versijų testavimo prieš šimtus žmonių.
Tad noriu padėkoti visiems jums, o labiausiai mano stu-
dentams, kurie turėjo iškęsti visą jo rašymo procesą. Kai
kurios šių argumentų dalys buvo suformuluotos Januso
Homo ir Martino Reynoldso surengto seminaro metu,
o taip pat renginiuose, kurių organizatoriai yra Andrea
Phillips ir Daniel Rourke, Michael Connor, Shumon Basar,
Christopher Kulendran Thomas, Brad Troemel, bei po-
kalbiuose su Jesse Darling, Linda Stupart, Karen Arcey
bei daugeliu kitų. Dariau užuominas į tekstus, kurių auto-
riai yra *Redhack*, James Bridle, Boris Groys, Jörg Heiser,
David Joselit, Christina Kiaer, *Metahaven*, Trevor Paglen,
Brian Kuan Wood bei į daugelį Lauros Poitras darbų. Tači-
au svarbiausias teoretinis indėlis kuriant šį tekstą buvo
mano bendradarbio Leono Kahane'o bandymas pavogti
iš parduotuvės vyno butelį idėjų dalinimosi sesijai.

Iš anglų kalbos vertė Tomas Čiučelis

Hito Steyerl esė „Pernelyg pasaulyje: ar internetas mirė?“
(„Too Much World: Is the Internet Dead?“) pirmąkart pub-
likuota „e-flux“ Nr. 49, 11/2013

1 Panašu, jog būtent tokia buvo prieš du metus Mariso Olson ir vėliau
Gene McHugh įsteigto termino „post-internetas“ reikšmė, nors jis ir turėjo
neabejotiną vartojimo vertę, ko negalima pasakyti apie šiandien vis stiprė-
jančią ir privatizuotą šio termino mainų vertę.

2 Peter Weibel. *Medien als Maske: Videokratie, Von der Bürokratie zur
Telekratie. Rumänien im Fernsehen*, ed. Keiko Sei, Berlin: Merve, 1990, p.
124–149, p. 134f

3 Cătălin Gheorghe. *The Juridical Rewriting of History, Trial/Proces*, ed.
Cătălin Gheorghe, lași: Universitatea de Arte „George Enescu“ lași, 2012, p.
2–4
Žr. http://www.arteiasi.ro/ita/publ/Vector_CercetareCriticalnContext-TRI-AL.pdf

4 Ceci Moss ir Timas Steeras pritrėnkiančiame parodos aprašyme skel-
bia: „Judesyje egzistuojantis objektas pasklinda tarp skirtingų taškų, san-
tykių ir egzistencijų, tačiau nuolat išlieka nepakitęs. Nelyg skaitmeninis fai-
las, nelegalus muzikos įrašas, ikona ar Kapitalas, jis reprodukuoja, keliauja
ir greitėja, taip nuolat kvestionuodamas skirtingas tokį judesį įgalinančias
sąlygas. Okupuodamas šias skirtingas erdves ir formas jis nuolat save per-
kuria. Jis neturi autonomiškos egzistencijos savaime, jis aktyvuojamas tik
kokiame nors transportavimo mazgų ir kanalų tinkle. Likdamas tiek plati-
nimo procesu, tiek nepriklausomu apsišėkimu, objektas yra lyg išplėstinė
savo paties versija, kuri nuolat cirkuliuoja, persigrupuoja ir sklaidosi. Jį su-
laikyti reikštų nutraukti visą procesą, infrastruktūrą ar grandinę, kurios dėka
jis plinta ir reprodukuojasi.“

Žr. <http://www.seventeengallery.com/exhibitions/motion-ceci-moss-tim-steer/>

5 Vienas iš platesnio „perėjimu“ vadinamo reiškinio pavyzdžių.
Įvesta aptariant situacijas Lotynų Amerikoje ir vėliau pritaikyta Rytų Euro-
pos kontekstams po 1989, ši sąvoka nusakė teologinį procesą, kuomet
„pavėluotas“ šalių bandymas įvesti demokratiją ir laisvosios rinkos ekono-
miką yra neįmanomas. Šis „perėjimas“ suponuoja nuolatinio kitimo procesą,
kuris teoriškai turėtų paversti kiekvieną vietą bet kokios „standartinės“
Vakarų valstybės egotistiniu idealu. Viso to pasekmė — ištisi regionai buvo
priversti kėsti radikalias struktūrines permainas. Šis perėjimas praktiškai
reiškė nevaldomą nusavinimą išvien su smarkiai nukritusiu gyvenimo tru-
kmės rodikliu. Perėjimo metu tiesiai iš ekranų nužengusi šviesi neoliberalioji
ateitis materializavosi tokiuose reiškinuose, kaip sveikatos apsaugos trū-
kumas bei asmeninis bankrotas, kai tuo tarpu Vakarų bankai ir draudimo
kompanijos ne tik privatizavo pensijas, bet ir perinvestavo jas į šiuolaikinio
meno kolekcijas.

Žr. <http://transform.eipop.net/correspondence/1145970626#redir>

6 Žinoma, jokia naujiena, jog atvaizdai migruoja tarp skirtingų laikmenų. Šis
procesas meninėje kūryboje yra akivaizdus jau nuo pat Akmens amžiaus
laikų. Tačiau tas patogus lengvumas, su kuriuo daugelis atvaizdų keičia
būsenas pereinami iš plokštumos į erdvę yra nepalyginamas su laikais,
kuomet eskizas būdavo rankiniu būdu perkėlinėjamas tiesiai ant marmuro.
Postprodukcijos amžiuje beveik visa, kas pagaminama, yra sukurta vieno ar
kelių atvaizdų dėka, tad IKEA stalas tampa ne sukonstruojamas ar pagami-
namas, o tiesiog nukopijuojamas ir įklijuojamas.

7 „New Aesthetic“ *tumblr* blogas puikiai pademonstravo, kaip tai vyksta
daiktų ir peizažų atvejais (žr. <http://new-aesthetic.tumblr.com/>), o „Women
as Objects“ *tumblr* blogas tai išreiškė iliustruodamas vaizdo materializa-
vimąsi moters kūne (žr. <http://womenasobjects.tumblr.com/>). Šiuo atveju
vienodai aktualūs ir Jesse Darling bei Jennifer Chan darbai.

8 Žr. Steveno Shaviro puikią analizę: *Post-Cinematic Affect: On Grace
Jones, Boarding Gate and Southland Tales, Film-Philosophy* 14.1, 2010, p.
1–102.
T.p. žr. jo knygą *Post-Cinematic Affect* (London: Zero Books, 2010).

9 Greg Allen. *The Enterprise School*, Greg.org, Sept. 13, 2013.
Žr. http://greg.org/archive/2013/09/13/the_enterprise_school.html.

10 Jalal Toufic. *The Withdrawal of Tradition Past a Surpassing Catastro-
phe*, 2009.
Žr. http://www.jalaltoufic.com/downloads/Jalal_Toufic_The_Withdrawal_of_Tradition_Past_a_Surpassing_Disaster.pdf

11 *The Cloud, the State, and the Stack: Metahaven in Conversation with
Benjamin Bratton*.

Žr. <http://mthvn.tumblr.com/post/38098461078/thecloudthestateandthetack>

12 Ačiū Joshui Crowe už tai, kad atkreipė į tai mano dėmesį.

13 *The Cloud, the State, and the Stack*

14 Oliver Laric. *Versions*, 2012, žr. <http://oliverlaric.com/vvversions.htm>

15 Jorge Luis Borges. On Exactitude in Science, *Collected Fictions*, trans. Andrew Hurley, New York: Penguin, 1999, p. 75–82. „Imperijoje kartografijos menas pasiekė tokias aukštumas, jog vienos provincijos žemėlapis užėmė viso miesto plotą, o imperijos žemėlapis užklojo ištisą provinciją. Ilgainiui ėmė nepakakti net tokios besaikės kartografijos, tad Kartografų gildija išleido žemėlapi, kuris dydžiu prilygo pačiai imperijai ir sutapo su menkiausiomis jos detalėmis. Vėlesnės kartos, kurioms kartografijos studijos prarado kadaise turėtą svarbą, nusprendė, jog toks žemėlapis visiškai bevertis, tad negailestingai atidavė jį saulės ir vėjo stichijoms. Vakarų dykrose dar iki šiol galima aptikti sutaršytų šio žemėlapio likučių, tarp kurių gyvena žvėrys ir valkatos. Visoje žemėje nebeliko jokių kitų geografijos discipliną primenančių ženklų.“ Suárezas Miranda. *Viajes de varones prudentes*, Libro IV, Cap. XLV, Lérica, 1658. [Vert. T.Č.]

16 L. Arlas. Verbal spat between Costa Rica, Nicaragua continues, *Tico Times*, Sept. 20, 2013.

Žr. http://www.ticotimes.net/More-news/News-Briefs/Verbal-spat-between-Costa-Rica-Nicaragua-continues_Friday-September-20-2013. Ačiū Kevinui Jensonui už nuorodą.

17 Jean Baudrillard, Simulacra and Simulations, *Jean Baudrillard: Selected Writings*, ed. Mark Poster, Stanford: Stanford University Press, 1988, p. 166–184

18 Christina Kiaer. 'Into Production!': The Socialist Objects of Russian Constructivism, *Transversal*, Sept. 2010

Žr. <http://eipop.net/transversal/0910/kiaer/en>. „Skambiosios Majakovskio reklamos kreipiasi į tarybų šalies darbininkų klasės vartotojus be jokios ironijos, tiesiogiai. Pavyzdžiui, vienoje „Mos-Sel-Prom“ (valstybinio agrokultūros tresto) reklamoje skelbiama: „Aliejus kepimui. Darbo klasės dėmesiui. Triskart pigiau, nei sviestas! Maistingesnis už kitus aliejus! Niekur kitur, tik Mos-Sel-Prome.“ Nenuostabu, kad konstruktyvistų reklamos naudojo bolševikišką, prieš NEP'o verslininkus nukreiptą kalbą, tačiau atvaizdai „Reklam-Konstruktor“ reklamos versle yra kur kas komplikotesni. Didžioji jų komercinės grafikos dalis išėina iš tos paprastos į klasių skirtumus ir utilitaristinius poreikius susitelkusios kalbos ribų ir siūlo socialistinio objekto teoriją. Priešingai Briko teiginiui, jog tokiuose darbuose jie tiesiog „atliepia savo laikmetį“, aš siūlau suvokti jų reklamas kaip teoriškai griežtą bandymą apčiuopti santykį tarp materialųjų ikirevoliucinių kultūrų, NEP'o dabarties ir socialistinėje ateityje esančios „naujosios buities“ (*novyi byt*). Jie užduoda sau Boriso Arvatovo teorijoje keliamą klausimą: kas nutinka kapitalistinio prekių fetišizmo ir rinkos valdomoms individualioms fantazijoms ir troškimams po revoliucijos?“

19 Charles Arthur. How low-paid workers at 'click farms' create appearance of online popularity, *The Guardian*, Aug. 2, 2013.

Žr. <http://www.theguardian.com/technology/2013/aug/02/click-farms-appearance-online-popularity>.

20 Harry Sanderson, Human Resolution, *Mute*, April 4, 2013. Žr. <http://www.metamute.org/editorial/articles/human-resolution>.

21 Ir tai visiškai nereiškia, jog jis būtinai užstringa baltųjų kubų erdvėse, kur eksponuojamos pagal duomenis išvestos skulptūros.

22 „Ispanų darbininkai okupavo hercogo valdas ir pavertė jas ferma“, rašo Libcom.org 2012 m. rugpjūčio 24 d. Žr. <http://libcom.org/blog/spanish-workers-occupy-duke%E2%80%99s-estate-turn-it-farm-24082012>. „Šios savaitės pradžioje Andalūzijoje šimtai bedarbių ūkininkų pralaužė Sergobės hercogui priklausiusią žemę saugojusius aptvarus ir paskelbė, jog nuo šiol ši valda priklauso jiems. Šiame regione tai naujusias populiarėjančio žemių okupavimo atvejis per pastarąjį mėnesį. Ūkininkų tikslas — sukurti agrokultūrinį projektą pagal analogiją su kitomis okupuotomis fermomis, tuo įnešant gyvybės į regioną, kuriame bedarbystė viršija 40%. Kreipdamasis į ūkininkus-okupantus, Andalūzijos darbininkų sąjungos narys Diego Canamero sakė: „Mūsų siekis — demaskuoti socialinę klasę, kuri palieka tokią vietą nenaudojamą.“ Gausiai apsodinti ir gerai prižiūrimi sodai, namas ir baseinas buvo palikti tušti, kadangi pats hercogas gyvena Sevilijoje, už 60 mylių nuo čia.“

23 Thomas J. Michalak. *Mayor in Spain leads food raids for the people*, *Workers.org*, Aug. 25, 2012

Žr. <http://www.workers.org/2012/08/24/mayor-in-spain-leads-food-raids-for-the-people/>. „Marinaleda yra nedidelis, Ispanijos Andalūzijos regiono pietuose esantis miestelis, kurio meras Juan Manuel Sánchez Gordillo pasiūlė atsaką šalį apėmusiai ekonominei krizei ir kartu su ja atėjusiam badui: jis suorganizavo miestiečių reidus į prekybos centrus, kurių metu žmonės apsirūpino išgyvenimui reikalingu maistu.“ T.p. žr. <http://theextinctionprotocol.wordpress.com/2012/08/25/economic-crisis-riots-food-raids-and-the-collapse-of-spain/>.